

tremæ-Uncionis, ut habetur ex Rituali, et etiam Confirmationis et Eucharistiæ, ut aiunt Lugo Conine. Sporer Croix etc., non vero quoad Baptismum et Ordinem, et tanto minus quoad Pœnitentiam, et matrimonium, in quibus omnino requiritur intentio actualis, aut saltem virtualis (4). Ut licite autem quis suscipiat sacramenta, requiritur conveniens dispositio, nempe status gratiæ, unde si quis est in mortali, debet saltem esse contritus cum proposito confitendi. Imo ad recipiendam Eucharistiam requiritur prævia confessio; nisi necessitas urgeat, et non adsit copia confessarii, quo casu debet sacerdos qui celebravit (ut diximus n. 12.) quamprimum confiteri, ex Trid. sess. 13. c. 7. de Euch. Necessitas autem erit 1. ob dandum Viaticum. 2. Ob vitandam infamiam aut scandalum. 3. Si ille est parochus et occurrat festum de præcepto. 4. Si celebrans post consecrationem recordetur mortalis culpæ (2). Insuper advertendum quod suscipiens Sacramentum Pœnitentiæ sine dispositione, non solum illicite, sed etiam invalide suscipit, dum contritio pœnitentis est etiam materia hujus Sacramenti. Respectu vero ad alia sacramenta, si quis indispositus ea suscipit, valide suscipit; ita ut recedente fictione, sive obice peccati, illa reviviscunt; id est gratiam causant ut docent plures ex d. Thoma (3).

20. Quæritur IV. an liceat petere sacramenta a ministro peccatore, vel excommunicato? Non licet a peccatore (quamvis sit parochus, quidquid aliqui dicant), nisi adsit justa causa; sufficit autem gravis utilitas (4), ut communissime docent Suar. Sauch. Scot. Pal. Tol. Anacl. Holzm. Salm., etc. Hinc dicunt licite peti, 1. si urgeat præceptum confessionis, aut Communionis, aut Missæ, aut si occurrat indulgentia lucranda. 2. Si alias carere debeas jubilæo. 3. Si

(4) L. 6. n. 82. — (2) N. 235. — (3) N. 87. — (4) N. 89.

maneres alias in mortali, etiam per Nocturnam, ut dicunt Suar. et Escob. 4. Si diu carere debeas fructu Communionis, aut confessionis, etc. Absolute vero sine alia causa licet recipere Sacramentum ab excommunicato, si sit toleratus quia absolute concessum est a Concilio Constantiensi fidelibus posse communicare cum toleratis (5). A vitando autem nec etiam in morte licet suscipere Pœnitentiam, quia (ut diximus n. 11.) vitandus etiam in extrema necessitate invalide eam ministrat.

21. Quæritur V. an possit dari pecunia pro administratione Sacramenti, si minister nolit dare gratis? Videtur negare s. Thomas (6), dum tradit quod adultus neque in articulo mortis potest aliquid ministrare pro obtinendo Baptismo, dicens tunc ei sufficere ad salutem Baptismum flammis. Sed quæcumque sit intelligentia hujus doctrinæ angelici doctoris, communiter Bon. Salm. et Ronc. (7) cum Suar. Less. Sauch. Laym. Castr. et alii affirmant posse dari pecuniam in extrema, et etiam in gravi necessitate Sacramenti. Ratio, quia ex una parte traditio pecuniæ non est intrinsece mala, ipsa enim est cooperatio materialis, non formalis, cum non cooperetur prævæ voluntati ministri, juxta dicta Tr. 4. n. 31. et 32. ex alia ipse suscipiens non committit simoniam, cum non tradat pecuniam ad emendum Sacramentum, sed tantum ad redimendam vexationem ministri Sacramentum injuste denegantis; et ideo dat temporale pro removere temporali: tantoque magis id currit, si suscipiens est fidelis, quia tunc habet jus ad Sacramentum, dum idem d. Thomas (8) docet, post jus quæsitum licere cuivis dare pecuniam ad tollendum injustum impedimentum. Idque admittunt Suarez

(5) N. 88. — (6) 2. q. 100. a. 2. ad 4. — (7) Ronc. de Sim. d. 4. q. 4. §. 4. n. 2. Salm. tr. 19. cod. tit. c. 2. n. 42. Ronc. cod. tit. p. 244. in Præc. n. 3. — (8) 2. q. 100. a. 2. ad 5.

Filliuc, et Croix, non solum pro obtinendo Baptismo et Pœnitentia, sed etiam Viatico; et Bonacina extendit etiam ad Extremam-Uncionem.

22. De effectu Sacramentorum. Duplex est Sacramentorum effectus, collatio gratiæ, et impressio characteris. Primus ergo effectus est gratia: duplex autem gratia confertur in Sacramentis, gratia *sanctificans*, nempe quæ reddit hominem amicum Dei; et gratia *sacramentalis*, quæ est propria et peculiaris uniuscujusque Sacramenti, ad causandum effectum proprium Sacramenti illius, nempe Baptismi, ad abluendam a culpis; Confirmationis, ad roborandum in Fide; Eucharistiæ, ad reficiendam animam; Pœnitentiæ, ad delenda peccata; Extremæ-Uncionis, ad vim confrendam adversus dæmonem tentationes, in extremo agone: Ordinis ad conferenda auxilia, ut ordinatus recte sua munia exerceat; et matrimonii, ut conjuges illius onera et obligationes bene sustineant et adimpleant.

23. Sacramenta in suscipiente disposito causant gratiam *ex opere operato*, id est ex se, non *ex opere operantis*, scilicet ex merito suscipientis. An autem causent physice, ita ut materia Sacramenti, nempe aqua, oleum, etc. licet si causa tantum naturalis, elevetur tamen a Deo ad causandam gratiam, uti docet divus Thomas? Vel tantum moraliter, ita ut, posito Sacramento, Deus per se conferat gratiam, ut vult Scotus? Utraque sententia est probabilis (1). Sacramenta autem mortuorum, ut Baptismus et Pœnitentia, per se habent causare primam gratiam. Alia vero sacramenta, quæ sunt vivorum, tantum augmentum gratiæ causant; sed aliquando in attritis, qui repugnant se contritos, causant etiam primam gratiam, ut docet d. Thomas de Eucharistia et de Extrema-Uncione, et sequuntur Genet Concina Ronc. Suar. Ben. Salm. etc. (2).

(1) Lib. 6. n. 7. — (2) N. 61.

24. Alter effectus Sacramentorum est character. Character autem est quoddam signaculum spirituale indelebile, impressum in anima suscipientis Sacramentum. Illud imprimitur tantum in Baptismo, Confirmatione, et Ordine; et significat potestatem, sive dignitatem ex hujusmodi Sacramentis susceptam: in Baptismo enim est signum *ovium* Christi, quo fideles efficiuntur idonei ad alia sacramenta recipienda; in Confirmatione est signum *militum* Christi, quo vim accipiunt ad Fidem constanter proficiendam; in Ordine est signum *ministerorum* Christi, quo potestatem accipiunt ad sacramenta fidelibus ministranda. Imprimitur autem character etiam in Sacramento illicite suscepto, nec amittitur per peccatum. Notandum insuper, quod ex Baptismo et Confirmatione oriuntur alii effectus, nempe impedimentum cognationis spiritualis, quæ dirimit matrimonium inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem et matrem. Item inter susceptorem (sive patrum) et susceptum, susceptique patrem et matrem.

CAPUT II.

DE SACRAMENTO ORDINIS IN GENERE.

25. Quid sit Ordo.
26. Quid ordinatio.
27. Quot sint Ordines et an episcopatus sit Ordo distinctus.
28. An singuli Ordines sint sacramenta.
29. Quænam materia, et forma Ordinis; et de tactu physico, et simulaneo.
30. Quis minister.
31. Effectus.
32. Requisita, ut quis valide ordinetur.
33. Ut autem licite requiritur, I. Confirmatio. II. Ut non sit infamis, etc. An protestatio Episcopi, etc. III. Animus clericandi. IV. Ut ab Episcopo proprio, etc.
34. Quis sit Episcopus proprius. Regulares a quo, etc. remissive.
35. et 36. V. Scientia.
37. et 38. VI. Titulus; et quotplex sit titulus.
39. De patrimonio ficto.
40. VII. Ut Ordo inferior suscipiatur.

ante superiorem. VIII. Tempus delictum.

41. et 42. IX. Interstitia.

43. et 44. X. Locus XI. Aetas.

45. VII. Exercitium Ordinis suscepti. XIII. Vocatio divina.

46. Qui incurrant suspensionem, etc.

25. Ordo est, juxta d. Thomam, *ministerium Ecclesie, quo traditur ordinato potestas spiritualis*. Est de fide Ordinem esse Sacramentum, ut patet ex Trid. sess. 23. can. 3. Nam in Ordine jam reperiuntur tria requisita ad Sacramentum, nempe signum externum, quod est impositio manuum: institutio Christi, prout habetur ex Luc. 22. 19. *Hoc facite in meam commemorationem*: et promissio gratiæ, ut habetur ex apost. 2. Tim. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam, que in te est per impositionem manuum mearum*.

26. Differt autem Ordo ab ordinatione. Ordo est ipsa potestas tradita: ordinatio vero est actio, qua Episcopus potestatem tradit. Unde presbyteratus est Sacramentum in fieri, scilicet in actu ordinationis, non autem in facto esse, scilicet cum quis jam ordinatus est.

27. Septem sunt Ordines, aut minores, alii majores. Minores sunt quatuor, nempe *ostiaratus, lectoratus, exorcistatus, et acolythatus*. Majores sunt tres, nempe *subdiaconatus, diaconatus, et presbyteratus*. Præter hos probabiliter plures dd. addunt Ordinem episcopatus, et ita quidem valde probabiliter et communius tenent Bellarm. Sanch. Habert Tourn. etc.; cum ipse rationabiliter distinguatur a presbyteratu propter distinctam potestatem, quæ traditur Episcopo conferendi aliis potestatem consecranda corpus Christi, et absolvendi fideles a peccatis (1).

28. Quæritur 1. an singuli Ordines sint Sacramenta? Quod sacerdotium sit Sacramentum, est de Fide. Quod etiam diaconatus Sacramentum sit, est certum, sed non de Fide.

(1) Vide l. 6. n. 733.

Quod alii autem Ordines sint adhuc Sacramenta, satis probabile est ex d. Thoma, cum unicuique Ordini assignata videtur materia et forma. Omnes autem septem Ordines (juxta hanc sententiam) unum tantum Sacramentum constituunt ex unitate finis, cum singuli sint ordinati ad unum Missæ Sacrificium conficiendum; et omnes supponuntur instituti a Christo illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*. In ordine enim sacerdotii alii vel continentur eminenter, ut sunt Ordines inferiores, vel consequenter respectu ad episcopatum. Verumtamen probabilis est alios ordines (præter presbyteratum et diaconatum, ut diximus) non esse Sacramenta; quia deest in illis materia, nempe impositio manuum, quam (ut mox dicemus) probabilis est esse unicam materiam Ordinis, deestque etiam forma, quæ exprimat productionem gratiæ, dum in collatione præfatorum Ordinum non fit mentio gratiæ, sed tantum potestatis quæ traditur (2). De hac questione fusius dictum est Tr. 17. n. 14.

29. Quæritur 2. Quænam est materia et forma Ordinis? Tres sunt sententiæ: 1. tenet materiam Ordinis esse solam traditionem instrumentorum; sed hæc non est satis probabilis. 2. Tenet materiam proximam esse duplicem integram, scilicet traditionem instrumentorum, qua traditur potestas super Corpus reale Jesu Christi ad sacrificandum, cum forma: *Accipe potestatem, etc.*, et impositionem manuum, qua traditur potestas super corpus mysticum ad peccata absolvenda, cum forma: *Accipe Spiritum sanctum, etc.* Materia autem remota (juxta hanc sententiam) sunt manus Episcopi, et instrumenta quæ ad tangendum ab eo traduntur. 3. Probabilior tenet materiam unice esse impositionem manuum formamque esse orationem quam profert Episcopus (Quomodo hoc probatur, vide quæ dicta sunt in cll. Tr. 17.

(2) N. 736. et 737.

n. 16.). Attamen quia secunda sententia est etiam probabilis, nempe duplicem esse materiam Ordinis, scilicet impositionem manuum et traditionem instrumentorum, ipsa omnino in praxi sequenda est. Unde necessario requiritur in ordinatione tactus instrumentorum, et tactus quidem physicus, cum probabile etiam sit moralem non sufficere; sufficit vero tangere cum sola manu, vel digito (1). Non oportet autem (diximus n. 6.) ut contactus fiat a principio prolationis formæ usque ad finem; sed sufficit si fiat antequam forma terminetur, vel postquam illa sit incepta. Forma autem sunt verba quæ profert Episcopus ordinans, cum manus imponit, et instrumenta tradit, ut supra dictum est. Sedulo hic rursus notandum 1. quod in ordine sacro conferendo materia tradenda est ab eodem Episcopo, qui formam profert; secus in collatione Ordinum minorum; ita d. Thom. (2) et alii. Notandum 2. quod si conferantur Ordines ab uno Episcopo, alio tamen celebrante, ordinatio erit valida, sed illicita, ut declaravit Innoc. XIII. apud Benedict. XIV. (3).

30. Quæritur 3. Quis sit minister Ordinis? Minister ordinarius hujus Sacramenti est tantum Episcopus. Potest vero Pontifex simpliciter sacerdoti potestatem imperari conferendi Ordines minores, prout eam habent Abbates mitrati, sed habent pro suis subditis tantum regularibus professis, vel novitiis, non autem pro sæcularibus, ut hodie certum est ex Decreto S. C. Concilii approbato ab Urbano VIII. Qui jussit illud *inviolabiliter observari, reprobata omni contraria opinione* (4); vide dicta in Tr. 20. de Privileg. n. 117. Sæculares autem ab Abbatibus ordinati, si sint eis subditi, vel habeant dimissoriales litteras a propriis Ordinariis ab ipsos, illicite quidem ordinantur, et suspen-

(1) Lib. 6. n. 739. — (2) suppl. q. 38. l. 4. ad 2. — (3) de Syn. l. 8 c. 14. n. 6. et 7. — (4) Lib. 6. n. 761. 763. et 764.

sionem incurrunt; sed valide ordinantur, ut declaravit S. C. Vide dicta eod. Tr. 20. n. 120.

31. Quæritur 4. quænam sint effectus Ordinis? Sunt tres, 1. collatio gratiæ *sanctificantis*, scilicet quæ confertur in omni Sacramento, ut diximus n. 22., et gratiæ *sacramentalis*, nempe specialis auxilii ad Ordinem bene exercendum. 2. Collatio potestatis exercendi functiones Ordinis, qui suscipitur. 3. Impressio characteris indelebilis, ob quod nullius Ordinis collatio iterari potest. (1)

32. Quæritur 5. quæ requirantur, ut quis valide et licite ordinetur? Ut valide ordinetur, requiritur, 1. ut sit viator. 2. Ut sit mas; femina enim non sunt capaces Sacramenti Ordinis. 3. Ut sit baptizatus. 4. Ut habeat intentionem saltem habitualement (juxta n. 9.) suscipiendi Ordinem.

33. Ut autem licite ordinetur, requiritur, 1. ut sit *confirmatus*: sed hoc non sub præcepto gravi, ut vult communis sententia (5). Quoad obligationem vero cujusque fidelis suscipiendi Confirmationem, vide dicta Tract. 14. n. 47. in fin. 2. Non sit neophytus, aut infamis, aut irregularis. Dubitatur hic, an aliquis irregularitate irretitus valide ordinetur, si Episcopus protestationem præmittat (ut consuetum est) nolle ordinare irregulares, excommunicatos, etc? Respondeo, in dubio (quicquid alii dicant) omnino dicendum, quod ordinatio repetenda est; nisi constet Episcopum verba illa protulisse tantum ad terrorem, ac suam intentionem protestationi minime alligasse (6). 3. Requiritur *animus clericandi*, ut prescribitur in Trid. sess. 23. cap. 4., scilicet ascendendi ad Ordines superiores. Hoc tamen intelligendum præcedere, cum quis acceptat beneficium ad quod requiritur sacerdotium, vel alius Ordo sacer (7). 4. Requiritur, ut quisque ordinetur a proprio Episcopo, vel ab alio, sed cum litteris

(5) N. 786. — (6) N. 784. v. quær. hic. (7) N. 785.

missorialibus Episcopi proprii, si est impeditus ex infirmitate, aut alia justa causa. Capitulum vero Sede vacante hodie (quicquid fuerit antiquitus) nequit dare alicui dimissorias, nisi ille sit arctatus ad Ordinem suscipiendum ob aliquod beneficium requirere obsequium personale (1).

34. Proprius autem Episcopus dicitur vel ratione originis, vel domicili, vel beneficii, et familiaritatis. Et 1. debent Ordines suscipi ab Episcopo originis, si ordinandus in eius diocesi natus est, et parentes tempore natalitatis ibidem domicilium habuerint; nam si casu alicubi natus esset, et parentes alibi domicilium habuerint, tunc dicitur *oriundus*, et ordinari debet ab Episcopo loci, ubi parentes domicilium habent. 2. Ratione domicili bene ordinatur, qui in aliquo loco habitationem suam constituit, cum animo ibi perpetuo manendi. Hic autem animus probatur vel per habitationem decennii, vel per ædificationem domus cum asportatione majoris partis bonorum, degendo ibi simul per aliquod notabile tempus, ut habetur in Bulla *Speculatores* (2). 3. Ratione beneficii, licet aliquis alibi natus fuerit, et domicilium habeat, bene potest ordinari ab Episcopo, in cuius diocesi beneficium sufficiens ac congruam sustentationem possidet, obtentis tamen litteris testimonialibus ab Episcopo domicili; a quo tamen potest examinari, si illuc reversurus est. ex Bulla *Apostolici min.* Sed hic advertendum, quod ut quis possit ordinari ab Episcopo beneficii, debet esse saltem tonsuratus, alias non est capax beneficii; et ideo neque habilis ad Ordines ab illo Episcopo suscipiendos. 4. Denique ratione familiaritatis, si quis per triennium in familia, vel servitio assiduo alicujus Episcopi permanserit, vivendo ejusdem Episcopi expensis, etiamsi non habitet in illius ædibus, potest ab illo ordinari. (1) N. 788. — (2) Lib. 6. n. 770. — (3) Ibid.

ordinari: modo degat in loco ubi est Episcopus, vel prope; et modo Episcopus statim ei conferat verum beneficium: non enim sufficit, si assignet pensionem, aut patrimonium (3).

Regulares autem ordinandi sunt ab Episcopo loci ubi morantur de familia, si Episcopus ordinationem habeat temporibus statutis; alias a quocumque Episcopo ordinari possunt. Vide circa hoc dicta *Tr. 20. n. 113.*

35. V. Requiritur *scientia* Ordini suscipiendo conveniens. Concilium Tridentinum pro initiandis ad primatum tonsuram tantum requirit ut ipsi *edocuerint rudimenta Fidei, et sciant legere et scribere, sess. 23. cap. 4.* Pro initiandis ad Ordines minores, ut *linguam latinam intelligant, loc. cit. c. 11.* Pro initiandis ad subdiaconatum et diaconatum, ut *sint litteris, et iis, que ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, cap. 13.* Demum pro initiandis ad sacerdotium, ut ipsi ad populum docendum ea que scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta, diligenti examine precedente, idonei comprobentur; idem *Trid. cap. 14.* Notent ordinandi et ordinantes verba illa, *ad ministranda Sacramenta*; ideo enim dicuntur illi, quod initiandi ad sacerdotium scire debent non solum que pertinent ad Baptismum, Eucharistiam, etc., sed etiam ad Pœnitentiam: nam licet presbyterandus non indigeat tanta scientia, qua indiget confessarius approbatus, debet tamen saltem scire universalia principia moralia, quibus solvere possit dubia communiter occurrentia in casu necessitatis, que teneatur moribundi confessionem excipere; et specialiter omnino scire tenetur, quomodo se gerere debeat cum fidelibus mortis proximis, nempe 1. Quando possunt eos absolvere, etiam in presentia confessarii approbati? 2. Quando absolute, et quando conditionate? 3. An non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis, et in quali peri-

(3) Ibid. v. 6. ut.

culo? 4. Quid debeat imponere infirmo, si habeat casus vel censuras reservatas? Vide que infra breviter super hac obligatione dicentur n. 130. Ceterum bene potest Episcopus a suis majorem scientiam, quam requirit Concilium, requirere (4).

36. Verum in Regularibus additis ad vitam contemplativam, vel tantum ad chorum et altare, vel sacerdotiam, minor scientia requiritur, modo sciant prastare que pertinent ad Ordinis exercitium; et ideo saltem in Grammatica debent esse edocui, alias erunt irregulares, etiam de jure divino, ita ut nec Papa posset cum eis dispensare. Hæc tamen irregularitas, sublata causa ignorantie, absque dispensatione de se aufertur (2).

37. 6. Requiritur *titulus sustentationis*, aliter Episcopus Ordinem, vel dimissorias tribuens, tenetur ipse ordinatum alere, usquedum ille titulum habeat; ita ex *cap. Cum secundum, de Præb. et cap. Recipimus, de ætate et qualitat. etc.* Id tamen intelligendum, nisi Episcopus inculpabiliter deceptus fuerit, vel nisi ordinatus jam aliunde habeat unde vivere possit (3).

38. Titulus autem sustentationis triplex esse potest, paupertatis, beneficii, et patrimonii. Titulo *paupertatis*, soli Regulares professi ordinari valent. Sæculares vero ordinari debent ad titulum beneficii, quod sit certum de presenti, et sufficiens ad congruam sustentationem, juxta taxam diocesis, originis, vel beneficii, si beneficium requirat residentiam (4). Nota quod S. C. die 17. julii 1723. remisit arbitrio Episcopi, si detrahenda sint, an non, onera Missarum ex beneficio, vel capellania (5). Ad titulum vero *patrimonii* tantum pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum possunt Episcopi ordinare sæculari-

(1) N. 792. v. advertend. 2. — (2) Lib. 6. n. 791. quar. 2. et 3. — (3) N. 813. — (4) N. 815. et 816. — (5) N. 774.

res, ut præscribit Trident. *sess. 21. cap. 2. de Ref.* patrimonium autem constitui debet super re certa et stabili, ac de sua natura frugifera, pacifice possessa, et libera ab onere. Sufficit etiam census perpetuus, quamvis sit redimibilis (6).

39. Hic autem dubitatur 1. an incurrat suspensionem, qui ordinatur cum patrimonio ficto? alii probabiliter negant: sed probabilius alii affirmant; idque certum est in liceensi Neapolitana (7). Dubitatur 2. an juxta prædictam probabilior sententiam incurrat etiam suspensionem qui ordinatur cum patrimonio vero donato, sed data antapoca, vel fide reddendo illo donant, post ordinationem? Distinguo: si donans verum habuerit animum donandi, non incurrit: quia pactum illud de reddendo patrimonio tanquam nullum rejicitur, ut S. C. declaravit (dum S. C. insuper pluries declaravit quamcumque alienationem patrimonii sine licentia Episcopi esse invalidam). Secus si donans haud habuerit intentionem donandi, quia tunc donatarius nullum rei dominium adeptus est (8).

40. 7. Requiritur, *ut Ordo inferior ante superiorem suscipiatur*, alias qui per saltum ordinatur, suspensionem ipso facto incurrit ab exercitio Ordinis suscepti, donec Episcopus dispenset (9). 8. Ut ordo suscipiatur *tempore debito*. Ordines majores possunt suscipi tantum in sabbatis quatuor temporum; sabbato ante dominicam Passionis et sabbato sancto. Minores vero possunt accipi in quolibet festo de præcepto, et etiam inferiora sexta ante sabbatum generalis ordinationis, et feria quarta quatuor temporum, juxta consuetudinem receptam. Attamen apud Ferrar. *Biblioth. tom. 5. verb. Ordo art. 2. n. 7.* affertur Decretum S. C. Concilii 13. apr. 1720. ubi dicitur: quoad Ordines minores, posse tolerari consuetudinem, si sit immemo-

(6) N. 817. — (7) N. 820. et 821. — (8) N. 822. ad 824. — (9) N. 703.

rabilis, quod ministrentur pridie die Veneris post prandium, sed expedire in hoc ut Episcopus se conformet Pontificali Romano. Qui autem ordinatur extra tempora, suspensionem ipso facto incurrit (1).

41. 9. Requiritur, ut Ordines suscipiantur per debita temporum *interstitia*. Et 1. inter Ordines minores requiritur aliquod intervallum: dicitur *aliquod*, quia illud minime determinatum est a Trid. in *sess. 23. cap. 11.* ubi etiam additur; *Nisi aliud Episcopo expedire magis videatur*. Potest tamen libere Episcopus primam tonsuram cum aliquo Ordine minore conferre. 2. Ut a minoribus ascendatur ad subdiaconatum, requiritur anni spatium: *Nisi necessitas, aut ecclesie* (intelligitur cui ordinandus est adscriptus) *utilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat*: ut habetur in Trid. *loc. cit. 3.* Ut ascendatur a subdiaconatu ad diaconatum, requiritur etiam anni spatium, sed Episcopus in hoc ex quavis rationabili causa dispensare potest; nam in Trid. *cap. 13.* dicitur: *Nisi aliud Episcopo videatur*. 4. Denique, ut a diaconatu ascendatur ad sacerdotium, requiritur saltem anni intervallum: *Nisi ob ecclesie utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videatur*, ut in Trid. *cap. 14.* Nota hic, *utilitatem, ac necessitatem*, intellige necessitatem moralem, nempe utilitatem notabilem, et certam propriæ ecclesiæ.

42. Hinc autem notandum 1. quod suscipiens duos Ordines sacros eodem die suspensionem ipso facto ab ultimo Ordine suscepto, et insuper irregularitatem incurrit (2). Qui vero eodem die susciperet quatuor Ordines minores una cum subdiaconatu, graviter quidem peccaret, sed non incurreret suspensionem (3). Notandum 2. quod si quis ordinatur non servatis interstitiis, sed diversis diebus, et legitimis temporibus, pec-

(1) N. 794. — (2) 1. 6. n. 796. — (3) N. 797. et *ibid.* dubit. 2.

cat etiam graviter, sed probabilis suspensionem neque incurrit (4). Notandum 3. quod Regulares ex suis pontificiis privilegiis bene possunt extra tempora ordinari cum licentia suorum Prælatorum, iuxta dicta in Tr. 20. de Privil. n. 115. et 116. Debent tamen ordinari in festo de præcepto, ut probabilis dicendum (5). Notandum 4. quod si quis sacerdotium susciperet, omisso diaconatu, esset quidem valide ordinatus, sed non posset sacerdotio fungi, nisi prius diaconatum acciperet, ut habetur ex *cap. unico de Cleric. per salt.* Si quis autem episcopatum susciperet, non suscepto sacerdotio, invalide ordinaretur.

43. 10. Requiritur *locus* ordinationis, nempe ut ipsa fiat in ecclesia, et ut Episcopus resideat in propria diocesi: nam si Episcopus in aliena ordinaret, ipse incurreret suspensionem a Pontificalibus, et ordinatus ab exercitio Ordinis suscepti (6). 11. Requiritur *ætas debita*, quæ pro prima tonsura debet esse septem annorum, et Neapoli saltem decem. Ordines minores regulariter conferri possunt ab anno 7. ad 14., subdiaconatus anno 22., diaconatus anno 23., sacerdotium anno 25., in Trid. *sess. 23. c. 12.* Etas computatur, non a die Baptismi, sed *navitatatis*. Sufficit autem ut annus sit incæptus, prout communis usus habet. Pro beneficiis simplicibus accipiendis sufficit annus 14. ex Trid. *sess. 23. cap. 6.* sed si beneficium sit curatum, requiritur annus 25. ex Trid. *sess. 24. cap. 12.* Pro canonicatu annus 22. Trid. *sess. 24. c. 12.*, quamvis in collegiatis sufficiat annus 14. Pro episcopatu demum requiritur annus 30. (7).

44. Notandum autem, quod si quis scienter ordinatur ante legitimam ætatem, ipso facto perpetuam incurrit suspensionem, a qua absolvi nequit nisi a Papa, vel ab Episcopo, si fuerit

(4) N. 796. v. dubit. 2. — (5) 797. dubit. 4. — (6) N. 798. v. adde. — (7) N. 799.

occulta, ex c. *Liceat. Trid. sess. 24. c. 6.* (1). Diximus scienter, nam Pius II. hanc suspensionem imposuit tantum eis qui ex *temeritate* sic ordinantur: unde ignorantia crassa illos probabilis ab ea excusat, ita ut completa ætate bene poterunt Ordinem exercere (2). An autem qui ante ætatem suscipit sacerdotium, irregularitatem incurrat? Alii affirmant, quia (ut dicunt) neo-presbyter concelebrando cum Episcopo, vere consecratur: et ideo jam exercet Ordinem susceptum cum suspensione. Sed alii communius et valde probabiliter negant; quia æquum non videtur, ut quiseadem actione morali duplicem incurrat pœnam, nempe suspensionem et irregularitatem; testaturque Suarez ex stylo Cancellariæ hujusmodi ordinaros non censeri irregulares. Et idem dicendum de diaconis et subdiaconis: nisi in eadem Missa ordinationis Ordinem jam susceptum exerceant, quia tunc irregularitatem non effugiunt, saltem si ultro ad ministrandum se offerant in Missa ordinationis (3).

45. 12. Ut initiandus ad Ordinem superiorem ascendere possit, requiritur ut exercuerit Ordinem prius susceptum; sed juxta Salm. (4) hoc non est de præcepto gravi. 13. Ultimo requiritur vocatio divina, ex illo apostoli: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Hebr. 5. 4.* Signa autem divinæ vocationis sunt, 1. Scientia divinæ vocationis sunt, 1. Scientia divinæ vocationis sunt, 2. Intentio recta vacandi Deo animarumque saluti. 3. Probitas vitæ, quæ maxime requiritur ad veram vocationem agnoscendam, ex illo Tridentini: *Sciant tamen Episcopi... debere ad hos Ordines assumi dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit, sess. 23. cap. 12.* utque docet J. Thomas (5) dicens: *Non sufficit bonitas qualiscumque, sed*

(1) Cit. n. 799. — (2) *Ib.* v. sed hic dubit. 1. — (3) Lib. 6. n. 799. dubit. 3. — (4) De Ord. c. 4. n. 74. — (5) Suppl. v. 35. a. 1. ad 3.

requiritur bonitas excellens, nanc rationem assignans: *Ut sicut illi qui Ordinem suscipiunt, super plebem constituuntur, ita et superiores sunt merito sanctitatis.* Hinc si quis absque his signis, et consequenter sine vocatione divina ascendit ad altare, nequit a gravi culpa excusari tum ob gravem præsumptionem, qua non vocatus in sacrum ministerium se intrudit, ut ait s. Anselmus: *Qui enim se ingerit, et propriam gloriam querit, gratiæ Dei rapinam facit, et ideo non accipit benedictionem, sed maledictionem*: tum ob magnum periculum damnationis, cui se exponit ut sapienter loquitur Episcopus Abelly: *Qui sciens, nulla divinæ vocationis habita ratione, se in sacerdotium intruderet, haud dubie seipsum in apertum salutis discrimen injiceret.* Et tanto magis graviter peccant Episcopi, qui tales ad Ordines admittunt, transgrediendo præceptum illud apostoli: *Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. 1. Tim. 5. 22.* Quæ verba exponens s. Leo Epistola 1. (aliis 87.) ad Afric. 2. dixit: *Quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis est ille qui non meruit ordinari?* Ideo inc. *Nullus, dist. 24.* universe Episcopis præcipitur: *Nullus ordinetur, nisi probatus fuerit.*

46. Refert hic autem una simul adnotare, quoniam ex prædictis illegitime ordinatis suspensionem ipso facto incurrant. Incurrunt 1. qui ordinantur sine dimissoriis sui Ordinarum; vel sine ejus litteris testimonialibus, cum ordinantur ab Episcopo beneficii. 2. Qui eodem die duos sacros Ordines suscipiunt. 3. Qui ordinantur extra tempora. 4. Qui ordinantur ab Episcopo manente in aliena diocesi, sine licentia Episcopi loci. 5. Qui scienter ordinantur ante legitimam ætatem. 6. Qui ordinantur per saltum, omisso Ordine præcedenti. Adde ultimo loco, qui ordinantur per *simoniam*; hic enim manet

ipso facto suspensus ab Ordine simoniae suscepto, et impeditur ab ascendendo ad superiores; id tamen non currit, si simonia ab alio sit commissa, ignorante ordinato (1).

CAPUT III.

DE ORDINIBUS IN SPECIE.

ART. I. De prima tonsura.

47. Quid prima tonsura, et an sit Ordo? Si quis ordinatur sine tonsura.

48. Privilegia tonsurati.

49. et 50. De obligatione deferendi habitum, et tonsuram.

51. Qui priventur privilegio fori et Canonis.

47. Prima tonsura non est Ordo, sed preparatio sive dispositio ad Ordines, cum nullum officium habeat circa ministerium altaris; ita communiter theologi cum d. Thoma (2). Et probatur ex Trident. sess. 23. cap. 2. de Ordine, ubi tonsurae sumptio præcipitur, sicque dicitur: *Ut, qui jam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad majores (Ordines) ascenderent.* Ergo tonsura inter Ordines minime numeratur (3). Clericus significat in sortem vocatus, scilicet ad cultum Deo præstandum. Tonduntur ei capilli in modum coronæ, ad significandam regiam dignitatem eorum, qui in sortem Domini vocantur. Tradit autem Catechismus Romanus sanctum Petrum primam tonsuram instituisse. Ut quis posset tonsurari, requiritur 1. ut sit mas: 2. ut sit confirmatus: 3. ut sciat legere et scribere, ac saltem Grammaticam præter rudimenta Fidei: 4. ut habeat animum Deo inserviendi. Qui ordinatur sine tonsura, graviter quidem peccat contra præceptum Tridentini, sed valide ordinatur; verum manet suspensus usque ad beneplacitum Episcopi. Qui autem aliquem Ordinem jam suscepit sine prima tonsura, non tenetur eam postea recipere, quia per Ordinem susceptum

(1) Vide lib. 3. n. 100. — (2) Suppl. g. 40. art. 2. — (3) Vide lib. 6. n. 734.

jam fuit factus idoneus ad alios suscipiendos.

48. Effectus, et privilegia tonsurati hæc sunt: 1. Tonsuratus transfertur ad statum clericalem, unde acquirit privilegium fori, quo eximitur a jurisdictione fori laicalis; modo deferat habitum et tonsuram, ac alicui ecclesiæ de mandato Episcopi inserviat, aut versetur in seminario, vel in aliqua schola de licentia Episcopi, ut habetur in Trid. sess. 23. c. 6. de Reform. 2. Acquirunt etiam privilegium Canonis, ita ut percussiones ipsam injuriose incurrant excommunicationem reservatam Papæ, si percussio est gravis; Episcopo vero si levis. 3. Tonsuratus fit capax beneficii ecclesiastici, modo habeat 14. annos. 4. Fit capax etiam omnis jurisdictionis ecclesiasticæ ad conferenda beneficia, ferendas censuras, et judicandas causas spirituales.

49. Quæritur hic, qualiter peccent, et quas incurrant penas clerici habitum aut tonsuram non deferentes; et quando propter id privilegium fori et Canonis priventur? Clerici in minoribus, ut communiter dd. aiunt, non peccant graviter, si habitum et tonsuram non deferant; imo communius Sotus Nav. Arm. Castropal. Escob. Holz., etc. ab omni culpa eos excusant, ex Bulla Sixti V. *Pastoralis*, an. 1588. 31. Jan. Nam ibi in tantum clerici declarantur teneri ad habitum deferendum, qui pensionem, aut alia bona ecclesiastica recipiunt, excedentia valorem annuum ducatorum 60. aureorum de Camera. Clerici autem beneficiati, aut in sacris constituti peccant quidem graviter si habitum dimittunt, ut communiter docent Sanch. Laym. Castrop. Bon. Salm. etc. (quicquid dicant Cajet. Escob. et Gob.) dum in Trid. sess. 14. c. 6. tales habitum non deferentes de temeritate arguuntur. Valde tamen probabiliter negant eos peccare omnes aa. præfati, si habitum dimittant ad breve tempus, aut ex causa justa se occultandi, puta ad

aliquid grave damnum vitandum. Id quod ad culpam; quod autem ad penas perinet, in concilio l. c. sic dicitur: *Si postquam ab Episcopo suo moniti fuerint honestum habitum clericalem illorum ordini et dignitati congruentem, et juxta ipsius Episcopi ordinationem et mandatum non delulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio et beneficio, ac fructibus redditibus et proventibus ipsorum beneficiorum, nec non si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et beneficiorum... coerceri debeant.* Ex quo patet has penas esse tantum ferendæ sententiæ. Neque huic obstat Bulla Sixti V. *Cum sacrosancta*, edita die 9. Jan. 1588. ubi beneficiati non deferentes habitum ipso jure declarantur privati suis beneficiis, nam id dispositum fuit tantum pro Urbe Roma, et postquam mandatis sub certo termino ipsi non obedierint (1).

50. Id quod de habitu dicunt Sanchez Laym. Escob. et alii de tonsura, sive corona. Alii tamen, ut Castrop. Henric. Renz., et Tamb. cum Marcellino. clericum etiam in Sacris, aut beneficiatum tonsuram non deferentem non audent damnare de mortali, nisi eam ex contemptu omittat. Cæterum bene quidem ait La-Croix facilius excusandos eos qui tonsuram, quam qui habitum non deferunt; unde præfatus auctor nec sacerdotem tonsuram per 6. aut 8. hebdomada, non deferentem damnat de mortali (2).

51. Privantur autem beneficiati, sicut etiam ii qui in Sacris sunt constituti, habitum non deferentes, privilegio tam fori quam Canonis, si post tertiam monitionem illum non reassumunt, ex cap. *Contingit* 45. de Sent. excomm. (3). Simpliciter autem tonsurati, aut clerici tantum ad Ordines minores promoti sine beneficio, non peccant graviter, sed non gaudent privilegio fori, si actu habitum non deferant, nec ecclesiæ in-

(1) l. 6. n. 825. — (2) N. 826. — (3) N. 827.

serviant, ut habetur in Trid. sess. 23. c. 6. de Reform. Gaudent vero semper ac habitum reassumunt, nisi hoc faciant in fraudem puta si fuerint in carcere jam conjecti pro criminalibus vel jam citati in foro laicali pro civilibus (4). Aliter tamen dicunt dd. de privilegio Canonis (5). An autem peccet qui tonsuram suscipit ad accipiendum beneficium, sine animo permanendi in statu clericali? V. opus nostrum morale (6), ubi dicitur suscipiens peccare, sed probabiliter tantum venialiter.

Hic juvat adnotare id quod statutum habetur anno 1741, in Concordato inter sanctam Sedem et Carolum III. regem regnorum Neapolis et Siciliarum, circa ordinationem promovendorum ad statum ecclesiasticum. 1. *Niuno potrà esser da ora innanzi promosso alla Prima Tonsura se non che a titolo di Beneficio o Capellania perpetua, le di cui rendite, detratti i pesi, ascendano almeno alla metà della tassa stabilita pel Patrimonio sacro nella Diocesi del Promovendo.* 2. *Giudicando qualche Vescovo veramente utile, o necessario alla Chiesa, conferir la Prima Tonsura a qualche Giovane, benchè non abbia verun Beneficio, potrà farlo, ma nel solo caso che abbia il medesimo una Pensione Ecclesiastica perpetua della rendita che ascenda almeno alla metà della tassa stabilita pel Patrimonio sacro nella sua Diocesi, o l'intero Patrimonio; il quale, per evitare qualunque frode o inganno, non potrà costituirsi da ora innanzi, che unicamente sopra boni stabili, o sopra annue rendite fisse; e dovrà regolarsi a tenore della tassa Sinodale di ciascuna Diocesi, purchè non sia esso Patrimonio nè in minor somma di ventiquattro ducati, nè in maggiore di quaranta.* 3. *Oltre a requisito del Beneficio, Capellania perpetua, o Pensione Ecclesiastica perpetua, o dell'intero Patrimonio, a niuno potrà conferirsi la Prima Tonsura, il*

(4) Ibid. — (5) Ibid. — (6) Vide l. 4. c. 143. v. dixi. 4.